

RAZVOJ Z RAZISKOVANJEM PODPORTE PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI NA PODROČJU KRIMINOLOGIJE

GORAZD MEŠKO, KATJA EMAN, ROK HACIN,
IZA KOKORAVEC

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
gorazd.mesko@um.si, katja.eman@um.si, rok.hacin@um.si, iza.kokoravec@um.si

Povzetek V poglavju predstavljamo razvoj kriminologije na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru (UM FVV). Razvoj kriminologije in Katedre za kriminologijo lahko razdelimo v obdobje pred pridružitvijo Visoke policijsko-varnostne šole Univerzi v Mariboru (UM) in obdobje po letu 2004, ko je šola postala polnopravna članica UM. Intenzivnejše raziskovanje na področju kriminologije se je začelo okoli leta 2000, ko je bila ustanovljena Katedra za kriminologijo, kriminalistiko in kazensko pravo. Predstavitev razvoja raziskovalne dejavnosti Katedre za kriminologijo, ki obstaja od pridružitve UM, dopolnjujemo s ključnimi objavami, ki služijo za razvoj predmetov z zagotavljanjem ustreznih vsebin. Razvoj Katedre za kriminologijo je potekal vzporedno z razvojem fakultete, pa tudi širše, saj se je kriminološko raziskovanje povezovalo v multidisciplinarne raziskave ter razprave.

Ključne besede:

kriminologija,
raziskovanje,
poučevanje,
Fakulteta za
varnostne vede,
Katedra za
kriminologijo

THE DEVELOPMENT OF RESEARCH-SUPPORTED TEACHING IN THE FIELD OF CRIMINOLOGY

GORAZD MEŠKO, KATJA EMAN, ROK HACIN,
IZA KOKORAVEC

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
gorazd.mesko@um.si, katja.eman@um.si, rok.hacin@um.si, iza.kokoravec@um.si

Abstract The development of criminology at the Faculty of Criminal Justice and Security of the University of Maribor (UM FCJS) is presented in this chapter. The development of criminology and the Chair of Criminology can be divided into the period before the College of Police and Security Studies joined the University of Maribor (UM) and the period after 2004 when the college became a full member of the UM. Intensive research in the field of criminology began around 2000 when the Chair of Criminology, Criminal Investigation and Criminal Law was founded. The presentation of the research activity development of the Chair of Criminology, which was established when the faculty joined the UM, is supplemented with key publications that serve for subject development. The development of the Chair of Criminology took place in parallel with the development of the faculty, and widely, as criminological research was integrated into multidisciplinary research and discussions.

Keywords:
criminology,
research,
teaching,
Faculty of Criminal
Justice and
Security,
Chair of
Criminology

1 Uvod

Razvoj Katedre za kriminologijo sega v čas pred približno dvajsetimi leti, ko smo ustanovili Katedro za kriminalistiko, kriminologijo in kazensko pravo. Pred tem je kriminološko področje spadalo pod kriminalistiko, v začetkih razvoja »šole«¹ pa je bilo del kriminalistike. Leta 1992 je bila Kriminologija že samostojen predmet v obsegu 40 ur in je vsebovala temeljne teorije o vzrokih kriminalitete. Večina predmeta je bila namenjena vsebinam iz pojavnih oblik kaznivih dejanj, manjši del pa tudi preprečevanju kriminalitete – predvsem s policijsko dejavnostjo. Kasneje se je področje počasi razvijalo in razširjalo kot posledica reform učnih programov na Visoki policijsko-varnostni šoli. Širjenje je potekalo v smeri pokrivanja širšega področja, ki je poleg kriminoloških tem vključevalo viktimologijo, penologijo, preprečevanje kriminalitete in kriminalitetno politiko kot tudi specifične oblike kriminalitete (npr. ekološko kriminaliteto in druge oblike kriminalitete).

V nadaljevanju prispevka prikazujemo razvoj raziskovalne dejavnosti katedre, ki se je intenzivno začela razvijati po letu 2000. Ta razvoj dopolnimo s predstavitev ključnih objav, ki služijo za razvoj predmetov in seznanjanje študentov z mednarodnim in aktualnim lastnim raziskovalnim delom na področjih, ki jih razvijamo v Katedri za kriminologijo. Predstavili bomo tudi projekte in dejavnosti, ki smo jih v zadnjem obdobju izvajali skupaj z drugimi katedrami in v okviru razvoja Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru (v nadaljevanju UM FVV). Raziskovalno delo katedre je težko ločiti od dela drugih kateder, saj smo večino projektov izvedli skupaj, ideje, priprava ter vodenje projektov pa so bili v začetku intenzivnejšega raziskovanja v veliki meri značilni za Katedro za kriminologijo (npr. projekt *CRIMPREV*, pri katerem je med letoma 2006 in 2009 v začetku sodelovalo več kot deset sodelavcev UM FVV, in prvi temeljni raziskovalni projekt na fakulteti, *Ekološka kriminaliteta, 2009–2012*). Raziskovalno delo pojmuje kot temeljno dejavnost za razvoj področja in kakovostno delo s študenti na vseh ravneh študija.

¹ »Šola« se nanaša na Fakulteto za varnostne vede Univerze v Mariboru in njene predhodnice (Fakulteta za policijsko-varnostne vede, Visoka in Višja šola za notranje zadeve in oddelek Višje upravne šole Univerze v Ljubljani).

2 Dve obdobji raziskovanja in razvoja pedagoškega procesa na področju kriminologije

2.1 Obdobje pred pridružitvijo Univerzi v Mariboru – veliko predavanj, manj raziskovalnega dela

Naša institucija je bila ustanovljena leta 1973 kot oddelek Višje Upravne šole Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, kasneje Univerze v Ljubljani. Kriminološko raziskovanje so v tem času izvajali predvsem na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, raziskovanje na področju kriminologije pa je bilo na kasnejši Višji šoli za notranje zadeve (v nadaljevanju VŠNZ) bolj redkost kot pravilo. Tudi t. i. raziskovalni projekti so bili bolj notranjega značaja, razprave pa so bile predvsem pravne. Po letu 1991, ko se je Slovenija osamosvojila od Jugoslavije, so na VŠNZ začeli intenzivneje razmišljati o razvoju šole. Pojavilo se je mnenje, da je treba razviti tudi raziskovalno delo v pravem pomenu besede. Leta 1992 je bila ustanovljena Raziskovalna enota VŠNZ, katere prvi vodja je bil dr. Peter Umek. V tistem času so mladi obetavni študenti študirali na različnih magistrskih programih univerz v Ljubljani in Mariboru ter pisali magistrske naloge, ki so bile usmerjene v razvoj področij VŠNZ. Gorazd Meško je pod mentorstvom dr. Francija Brinca in dr. Mirana Čuka opravljal raziskavo v slovenskih zavodih za prestajanje kazni zapora in preučeval kriminalni življenjski stil in kriminalne kariere nekdanjih gojencev vzgojnih zavodov. Po treh letih raziskovalnega dela je uspešno zaključil magistrski študij in nadaljeval doktorski študij. Glede tega obstaja zelo zanimiva zgodba, kajti mentor Gorazda Meška ugledni profesor dr. Janez Pečar je mlademu kandidatu predlagal, naj piše doktorat s področja feministične kriminologije, to pa se na žalost ni uresničilo, ker je imel ta že narejen pregled literature s področja policijske dejavnosti – konkretnije osebnostnih značilnosti policistov, odklonskosti v policiji in stališč policistov do marginalnih družbenih skupin. Profesorju dr. Janezu Pečarju je moral obljubiti, da bo poleg pisanja doktorske disertacije napisal tudi učbenik za študente Visoke policijsko-varnostne šole (v nadaljevanju VPVŠ), kar se je tudi zgodilo. Leta 1998 je doktoriral (Meško, 1997; zagovor doktorske disertacije 25. 3. 1998) in obenem objavil tudi prvi učbenik kriminologije na VPVŠ (Meško, 1998). V času po zaključku magistrskega študija je Gorazd Meško dobil štipendije za študijske obiske na Inštitutu za kriminologijo Univerze v Cambridgeu (1995 in 2001) in Centru za kriminološko raziskovanje Univerze v Oxfordu (1996 in 1999). Na obeh institucijah je spoznaval raziskovanje in predavanja kriminologije. V času

doktorskega študija in dela na VŠNZ je nad razvojem kriminologije bdel profesor dr. Janez Pečar, ki je mlajšega kolega usmeril na področje preprečevanja kriminalitete in zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih – tedaj v okviru policijskega dela v skupnosti. Oboje je spoznaval v Veliki Britaniji v času študijskih obiskov, še intenzivneje pa leta 1999, ko je dobil štipendijo Evropske komisije za izboljšanje večšin predavanja kriminologije in bil v spomladanskem semestru »senca« na predavanjih Rogerja Hooda, profesorja kriminologije na Univerzi v Oxfordu. V tem času je spoznal tudi raziskovalce Centra za kriminološko raziskovanje, ki so mu pomagali opraviti prve primerjalne študije, ki so bile objavljene v mednarodnih publikacijah. Ne le to, tudi sodelovanje s praktiki v Veliki Britaniji se je razvilo in kolegi, ki so pomagali pri ozaveščanju slovenske policije, so dr. Meška gostili na policijskih enotah in mu pokazali, kako izgledajo sodobne oblike družbenega nadzora v praksi (Meško, 2000b). Na razvoj kriminologije so imele vpliv tudi bienalne konference *Policing in Central and Eastern Europe* od leta 1996 dalje, saj je bilo vodenje kriminoloških, penoloških in viktimoloških sekcij v domeni predavateljev kriminologije. Srečanje s kolegom dr. Charlesom Fieldsom z Univerze Vzhodnega Kentuckija na letni konferenci Britanskega kriminološkega združenja leta 1999 v Liverpoolu je imelo velik učinek na razvoj katedre, pa tudi UM FVV v celoti. Pomemben prispevek k razvoju kriminološkega področja je bil študijski obisk na Državni univerzi Grand Valley leta 2000 (Meško, 2000b). Pomemben prispevek k razvoju katedre je bil tudi podoktorski študij na Inštitutu za kriminologijo Univerze v Cambridgeu na priporočilo profesorja dr. Janeza Pečarja in rezultat tega dela – prvi učbenik s področja preprečevanja kriminalitete v slovenskem jeziku (Meško, 2002). V tem času smo se pridruževali Univerzi v Mariboru (v nadaljevanju UM) in posodabljali predmetnike ter se čim bolj dejavno vključevali v raziskovalno delo. Nabiranje izkušenj na teh področjih je imelo izjemen učinek, ki se je kazal v tem, da na kriminološkem področju nismo imeli problemov z vključevanjem v nacionalne in mednarodne raziskovalne projekte, sodelovali pa smo tudi z drugimi kolegi, ki so želeli sodelovati pri razvoju fakultete na področju raziskovalne dejavnosti.

Pomemben projekt za razvoj katedre in kasneje tudi fakultete je bil projekt Sveta Evrope o odzivanju na vsakodnevno nasilje v demokratični družbi (2002–2004). Učinek projekta je bil širše narave, saj je imel vpliv na razvoj nacionalne kriminalitetne politike in nacionalnega programa, predmeta Kriminologija in kriminalitetna politika, v končni fazi pa tudi na razvoj raziskovanja na področju varnosti v lokalnih skupnostih od leta 2010 dalje.

Po dolgih letih delovanja smo organizirali prvo kriminološko konferenco, z namenom ugotoviti, kje smo in kam naj gre razvoj kriminološkega raziskovanja v Sloveniji (Meško, 2002). Prvi je hitro sledila druga kriminološka konferenca, ki se je osredotočala na preprečevanje kriminalitete (Meško, 2004). Organizacija drugega posveta je potekala v času, ko je bila šola del Ministrstva za notranje zadeve (v nadaljevanju MNZ), izvedba pa takoj, ko smo se pridružili UM.

Značilnosti obdobja do leta 2004, ko smo postali polnopravna članica UM, je možno označiti kot obdobje rasti, nabiranja izkušenj, plemenitenja vsega, kar smo delali in se spreminjali v mlado akademsko institucijo, ki prispeva k razvoju mlade demokracije – z dobrimi kadri, raziskovanjem in prispevki za razvoj skupnosti. In še eno pomembno dejstvo – čeprav smo bili del MNZ, je bilo investiranje v mlade kadre vzorno, in čeprav je MNZ zaprt in hierarhičen sistem, je bila VŠNZ vedno odprta in v prihodnost usmerjena institucija. Po dobrem premisleku ugotavljamo, da ko govorimo o razvoju Katedre za kriminologijo, ne moremo govoriti samo o ožjem področju kriminologije, temveč o dejavnostih in razvoju celotne UM FVV, pa tudi širše, saj se je kriminološko raziskovanje v zadnjih dvajsetih letih dobro povezovalo v inter- in multidisciplinarnе raziskave in razprave o kriminaliteti, redu in družbenem nadzorstvu.

2.2 Obdobje Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru (od 2004 dalje) – veliko pedagoškega dela in intenzivno raziskovalno delo

V študijskem letu 2003/2004 smo se znašli v novem okolju, čeprav fizično na isti lokaciji. Kriminologija je bila pomembna za razvoj celotne institucije, saj je večina področij dela na fakulteti spadala v okvir dejavnosti, ki so jih kontinentalna in mednarodna kriminološka združenja šteli pod kriminologijo v širšem smislu (npr. preučevanje policije, delovanje zasebnih varnostnikov in druge nadzorstvene dejavnosti).

Leta 2004 smo začeli pripravljati nove izobraževalne programe v skladu z Bolonjsko deklaracijo. Prvi avtor prispevka je vodil dve delovni skupini – za prenovu oziroma pripravo novega magistrskega in doktorskega programa. Članstvo v Evropskem kriminološkem združenju (v nadaljevanju ESC) in vodenje Delovne skupine ESC na področju akademskih univerzitetnih študijev je imelo tudi velik učinek pri pripravi programov na UM FVV. Do leta 2007 smo imeli vse stopnje programov, ki jih je

bilo treba samo še izvesti. Uspeh razvoja smo okronali s prvimi doktorskimi študenti, ki so uspešno zaključili doktorski študij na fakulteti leta 2011. Prva je bila Elizabeta Mičović (viktimologija – nevidne viktimizacije in varnost prehrane), sledili so Ljubo Vošnjak (viktimologija – strah pred kriminaliteto), Katja Eman (kriminologija – ekološka kriminaliteta) in drugi.

Študentsko raziskovalno delo in predstavitve na mednarodnih konferencah so bili značilni za našo katedro, saj smo se leta 2004 udeležili konference *International Society of Criminology*, kasneje še *American Society of Criminology and Academy of Criminal Justice Sciences*, kjer so študenti kakovostno predstavljali svoje prispevke. Pomemben projekt za razvoj raziskovanja je bila izmenjava študentov med Evropo in Avstralijo ter poletne šole na Univerzah Keele, Grenoble in na UM FVV v Sloveniji. S tem projektom smo zastavili temelje za pedagoško delo v okviru projekta za izmenjavo pedagoških delavcev in študentov Erasmus ter leta 2009 ponudili izvedbo predmetov za prve študente v okviru programa Erasmus. Udeleževali smo se predavanj na univerzah po Evropi in širili naše delo tudi na najboljše univerze (npr. predavanja v okviru programa Erasmus za magistrske študente na Inštitutu za kriminologijo Univerze v Cambridgeu, Univerzi Greenwich v Londonu, predavanje Dae Chang na Državni univerzi v Michiganu idr.)

Kartiranje kriminalitete v Sloveniji ima več kot sedemdesetletno tradicijo. V novem tisočletju so se na fakulteti začele izvajati prve študije kartiranja odklonskih pojavov z uporabo Geografskih informacijskih sistemov (v nadaljevanju GIS) (Meško idr., 2003). Kartiranje kriminalitete s sodobnimi računalniškimi programi je preseglo golo iskanje oziroma identifikacijo kriminalnih žarišč na dotičnem območju in združilo podatke o kaznivih dejanjih s sociodemografskimi dejavniki (Klinkon idr., 2004) in kasneje tudi s strahom pred kriminaliteto (Hacin in Eman, 2014). V okviru temeljnega raziskovalnega projekta (v nadaljevanju TRP) *Ekološka kriminaliteta – kriminološki, viktimološki, kriminalnoproventivni, psihološki in pravni vidiki* (2009–2012) je bil na Inštitutu za varstvoslovje UM FVV ustanovljen laboratorij GIS, ki je opremljen z naj sodobnejšo programsko opremo ArcGIS, hkrati pa je računalniška učilnica na fakulteti pridobila programsko opremo ArcGIS. Kartiranje kriminalitete je postalo eno izmed temeljnih področij preučevanja Katedre za kriminologijo in sestavni del dodiplomskih (Osnove kriminologije s penologijo, Kriminologija in viktimologija in Ekološka kriminologija z elementi varstva okolja) in podiplomskih (Kriminologija in kriminalitetna politika) študijskih programov na fakulteti. Rezultat

dvajsetletnega dela na področju kartiranja kriminalitete je bil v letu 2021 izdan učbenik (Eman in Hacin, 2021), ki predstavlja temeljno študijsko gradivo za študente UM FVV kot tudi uporaben pripomoček vsem posameznikom, ki se želijo seznaniti z osnovami GIS. Leto zatem je bil objavljen praktikum (zbirka vaj) z naslovom *Ekološka kriminaliteta in ekološka kriminologija: Praktikum* (Eman, 2022) s področja ekološke kriminologije in ekološke kriminalitete, ki prav tako predstavlja rezultat več kot desetletje trajajočega razvoja področja znotraj katedre.

Z raziskovanjem policijskega dela v skupnosti (v nadaljevanju PDS) na UM FVV smo začeli leta 2000, ko je bila opravljena prva študija o strahu pred kriminaliteto, policijskem preventivnem delu in javnem mnenju o policiji (Meško, 2000a, 2001). V študiji je bilo opredeljeno PDS in izpostavljeni so bili problemi implementacije tega sodobnega modela policijske dejavnosti (Meško, 2000a, 2001). Raziskovanje PDS je postala ena izmed ključnih področij raziskovanja na fakulteti, ki je preseгла raziskovanje v okviru Katedre za kriminologijo. V okviru ciljnega raziskovalnega projekta (v nadaljevanju CRP) *Občutke ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni* so raziskovalci razširili raziskovanje s PDS na celotno policijsko dejavnost v Republiki Sloveniji, saj so raziskovali občutke ogroženosti in vlogo policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni (Meško idr., 2012). V projektu so raziskovalci v sodelovanju z MNZ izvedli kvalitativno raziskavo na območju štirih policijskih uprav (Celje, Ljubljana, Murska Sobota in Nova Gorica), na vseh policijskih upravah so izbrali mestne, srednje in manjše občine ter policijske postaje na teh območjih, kjer so anketirali policiste in lokalne prebivalce. V okviru projekta je delovala mlada raziskovalka, ki je zaključila doktorsko disertacijo v angleškem jeziku *Police officers' and citizens' attitudes toward the provision of safety/security in local communities in Slovenia* (Jere, 2013). Raziskovanje PDS je potekalo tudi v okviru TRP o preučevanju legitimnosti in zakonitosti policijske dejavnosti, kazenskega pravosodja in izvrševanja kazenskih sankcij ter programske skupine *Varnost v lokalnih skupnostih*. Ugotovitve študij o PDS so bile objavljene v številnih publikacijah (npr. Meško, 2009; Meško in Maver, 2010; Meško in Sotlar, 2012), posebej pa moramo izpostaviti delo Meška in Lobnikarja (2021), ki sta v prispevku *Police reforms in Slovenia in the past 25 years* celovito prikazala razvoj policijskega dela v Sloveniji od leta 1991 dalje, vključno z vsemi ovirami pri implementaciji PDS in trenutnim stanjem. Krono preučevanja policijske dejavnosti (ki presega PDS) predstavlja vrhunski publikacija *Handbook on Policing in Central and Eastern Europe* (Meško idr., 2013), ki še danes velja za temeljni pregled razvoja policijske dejavnosti v Srednji in Vzhodni Evropi.

Raziskovalci z UM FVV so se med drugim ukvarjali tudi s preučevanjem in raziskovanjem problematike mladoletniškega prestopništva, viktimizacije in medvrstniškega nasilja. Raziskovanje te tematike poteka že skoraj dve desetletji. Leta 2004 je Aleš Bučar Ručman izdal knjigo *Nasilje in mladi* (Bučar Ručman, 2004), leto kasneje pa sta dr. Gorazd Meško in Danijela Frangež (2005) objavila članek o nasilju in drogah v šolskem prostoru. Leta 2011 sta dr. Meško in Eva Bertok na področju mladoletniškega prestopništva izvedla projekt *Deviantnost in nasilje mladih: perspektiva evropskih strokovnjakov z različnih področij glede preventive in nadzora (YouPrev)*, ki jo je financiral program Evropske komisije v okviru programa *DAPHNE III*. Na vzorcu 2.000 adolescentov iz Slovenije sta se raziskovalca ukvarjala s problematiko kriminalitete mladih, nasilja med mladimi ter preprečevanja mladoletniškega prestopništva. Istega leta sta raziskovalca izvedla še en raziskovalni projekt *Raziskava o starševskem nadzorovanju/spremljanju in prestopništvu adolescentov (SPMAD)*, ki je predstavljal ponovitev *Raziskave o delinkventnosti adolescentov v mestu Peterborough (PADS+)*. Na vzorcu 818 adolescentov iz Ljubljane sta raziskovalca raziskovala, če obstaja povezava med starševskim nadzorovanjem in izvajanjem prestopniških dejanj pri mladostnikih. V okviru projekta je delovala mlada raziskovalka Eva Bertok, ki je zaključila doktorsko disertacijo *Starševski nadzor in prestopništvo najstnikov v urbanem okolju* (Bertok, 2013). V okviru obeh raziskav je nastalo veliko število publikacij (npr. Bertok in Meško, 2013a, 2013b; Meško in Bertok, 2013a, 2013b). V zadnjih nekaj letih se je zopet pojavil interes za preučevanje prestopništva in nasilja med mladimi, kar se kaže v naraščanju publikacij in projektov. Dr. Meško je dobil priložnost sodelovati v četrtem ciklu *Mednarodne raziskave o samonaznanjenem prestopništvu in viktimizaciji med mladoletniki (ISR4)*. Raziskavo je uvrstil pod programsko skupino *Varnost v lokalnih skupnostih (2019–2024)* in mladoletniško prestopništvo in viktimizacijo povezal z lokalnimi skupnostmi ter preučevanjem urbanih in ruralnih okolij. Pri raziskavi se mu je pridružila tudi mlada raziskovalka Iza Kokoravec, ki bo na podlagi raziskave in ugotovitev napisala doktorsko disertacijo. Raziskava *ISR4* poteka v okoli 50 državah po celem svetu od leta 2020 do leta 2023, ko se bo zaključilo zbiranje podatkov v osnovnih in srednjih šolah/gimnazijah in se bosta začela analiziranje podatkov in razvijanje ugotovitev. Od začetka projekta je nastalo že nekaj publikacij (npr. Kokoravec in Meško, 2021a, 2021b; Kokoravec idr., 2021).

Zgolj dve leti po ustanovitvi Inštituta za varstvoslovje na UM FVV je postal dr. Meško vodja slovenskih partnerjev v evropskem raziskovalnem projektu CRIMPREV – *Assessing crime and deviance and prevention in Europe* (slo. »Ocenjevanje kriminalitete in odklonskosti in preventiva v Evropi«, 2006–2009). Projekt je bil prvi takšne vrste na fakulteti in je pomenil pomembno prelomnico v pridruževanju evropskemu kriminološkemu raziskovanju. Ključno je bilo dejavno sodelovanje vodje katedre v skupini za pripravo in vodenje projekta ter skupine za preučevanje strahu pred kriminaliteto. V okviru projekta smo izdali tri krajša poročila o delu raziskovalnih skupin, in sicer o strahu pred kriminaliteto, zasebnem varovanju in organizirani kriminaliteti. Izdali smo tudi dve znanstveni monografiji v angleškem jeziku, in sicer o kriminalitetni politiki in preprečevanju kriminalitete (Meško in Kury, 2009), drugo pa o kriminaliteti, medijih in strahu pred kriminaliteto (Meško idr., 2009). Uredili smo še tematsko številko vodilne svetovne revije na področju policijske dejavnosti *Policing – An International Journal of Police Strategies and Management* o policijski dejavnosti v Jugovzhodni Evropi (Meško in Fields, 2009) in tematsko številko revije *Varstvoslovje* (Meško idr., 2009). Po zaključku projekta CRIMPREV leta 2009 smo bili povezani z večino evropskih kriminoloških institucij, s katerimi smo kasneje izvedli nekaj raziskovalnih projektov in objavili skupne prispevke.

Projekt *DAPHNE* o zalezovanju je bil eden izmed prvih projektov na področju preprečevanja nasilja nad ženskami, pri katerem je sodelovalo več raziskovalcev s fakultete (dr. Gorazd Meško, Aleš Bučar, dr. Igor Areh in dr. Peter Umek) (University of Modena in Reggio Emilia Modena Group on Stalking, 2007) V sklopu projekta je nastal tudi priročnik za žrtve in strokovnjake z naslovom *Načini soočanja ženske z zalezovanjem*, raziskovalci pa so poskrbeli za prevod priročnika v slovenski jezik in organizacijo evropske konference o zalezovanju v Ljubljani.

Leta 2009 je vodja katedre dr. Meško uspel na razpisu Agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS) in na fakulteti smo dobili prvi TRP *Ekološka kriminaliteta – kriminološki, viktimološki, kriminalnoproventivni, psihološki in pravni vidiki* (ARRS, 2009–2012), znotraj katerega je potekalo proučevanje oblik in lastnosti ekološke kriminalitete ter pomena in nalog ekološke kriminologije. V projekt je vključil tudi mlado raziskovalko Katjo Eman, ki je pod njegovim mentorstvom marca 2012 uspešno zagovarjala prvo doktorsko disertacijo v angleškem jeziku na UM FVV z naslovom *Crimes against the environment – Comparative criminology and criminal justice perspectives*. Ugotovitve njenega raziskovanja ekoloških deviacij zoper okolje in

razvoje ekološke kriminologije so bile objavljene v obliki monografije *Environmental crime and criminology: Crime phenomena and development of a green criminology in Slovenia* (Eman in Meško, 2014), ki je bila poleg izvirnika v angleščini leta 2020 prevedena še v sedem drugih tujih jezikov. Kasneje sta razvila tudi študijske vsebine s področja ekološke kriminologije, ki se danes predavajo na fakulteti (Ekološka kriminologija z elementi varstva okolja, Kriminološki vidiki varstva okolja). Poleg tega je imel dr. Meško vodilno vlogo pri pisanju in izdaji drugih pomembnih del: uredništvo prve knjige o ekološki kriminaliteti v slovenskem jeziku *Ekološka kriminaliteta in varovanje okolja – multidisciplinarnе perspektive*; poglavje v znanstveni monografiji o okoljski kriminaliteti kot sodobnem viru ogrožanja varnosti *Environmental crime: A new security challenge*; uredništvo tematske številke revije *Crime, Law and Social Change* (SSCI) o ekološki kriminaliteti – globalne perspektive in objava izvirnega znanstvenega članka *Environmental crime and green criminology in South Eastern Europe – Practice and research* in poglavje v znanstveni monografiji pri založbi (Springer) s seznama ARRS o ekološki kriminologiji *Green issues in South-Eastern Europe*. Poleg TRP je vodja katedre konec leta 2009 dobil tudi projekt NATO Advanced Research Workshop (2009–2011) z naslovom *Managing global environmental threats to air, water and soil – Examples from South Eastern Europe*. V ta namen je dr. Meško v državah Jugovzhodne Evrope identificiral kriminološke in druge raziskovalne potenciale ter jih spodbudil in povezal za sodelovanje v projektu NATO. Rezultat projekta je bil tridnevni simpozij v Ljubljani in uredništvo znanstvene monografije o razumevanju in upravljanju groženj okolju v Jugovzhodni Evropi *Understanding and managing threats to the environment in South Eastern Europe* (Meško idr., 2011). Poleg tega je dr. Meško ves čas aktivno sodeloval v mednarodni delovni skupini kriminologov »green criminology« (tj. ekološka kriminologija), s katero še danes poleg rednih srečanj in razprav na mednarodnih konferencah v Evropi in Združenih državah Amerike sodeluje tudi v okviru mednarodnih projektov (npr. v projektu FP 7 EFFACE).

Naslednji pomemben projekt s področja ekološke kriminalitete, kjer so sodelovali člani Katedre za kriminologijo, je bil projekt o kriminaliteti zoper vodo *Water crimes – Inventory, outlook, and assessment of emerging environmental crimes against water in Europe* (2016–2017). Člani katedre so bili skupaj s partnerji iz Italije, Španije in Madžarske prvi, ki so se lotili znanstvenega preučevanja deviantnega vedenja zoper vodo in opredelitev odklonskih vedenj, manjših kršitev in hujših kršitev zakonov (kaznivih dejanj) na tem področju. Rezultate raziskovanja so člani katedre objavljali v domačih

in mednarodnih revijah ter v znanstveni monografiji *Water, governance, and crime issues* (Eman idr., 2020), kjer sta bila dr. Meško in dr. Eman vodilna urednika.

Raziskovanje legitimnosti v kazenskem pravosodju se je na UM FVV začelo v letu 2007, ko sta Meško in Klemenčič (2007) opravila prvo študijo o legitimnosti policijske dejavnosti v času samostojne Slovenije. Raziskovanje legitimnosti se je razširilo tudi na zaporsko okolje (Reisig in Meško, 2009), ki je vodilo do tematske številke revije *The Prison Journal* (Meško in Fields, 2011) z vodilnim gostujočim urednikom z UM FVV. Leta 2013 je dr. Meško pridobil TRP *Legitimnost in zakonitost policijske dejavnosti, kazenskega pravosodja in izvrševanja kazenskih sankcij*, katerega cilj je bil raziskati legitimnost ključnih institucij kazenskega pravosodja (tj. policija, zaporski sistem ter probacijske dejavnosti, razpršene med sodišča, tožilstva, centre za socialno delo in nevladne organizacije). Poleg članov Katedre za kriminologijo so v projektu sodelovali tudi raziskovalci drugih kateder na fakulteti. V okviru projekta je deloval mladi raziskovalec Rok Hacin, ki je zaključil doktorsko disertacijo v angleškem jeziku *Comparison of self-legitimacy of the prison staff and prisoner's perceptions of prison staff legitimacy* (Hacin, 2018a). Avtor je za prispevek, objavljen v *European Journal of Crime Criminal Law and Criminal Justice* (Hacin, 2018b), ki je temeljil na ugotovitvah doktorske disertacije, dobil priznanje ESC *Young criminologist award*, mentor doktorske disertacije dr. Meško pa priznanje Mlade akademije za mentorstvo na doktorskem študiju varstvoslovja (uvrstitev med pet najboljših mentorjev na doktorskem študiju v Sloveniji v letu 2019).

Empirične študije, izvedene v okviru projekta, so postavile temelje za izvedbo longitudinalnih študij o legitimnosti v različnih institucijah kazenskega pravosodja in predstavljajo prvo celovito študijo v slovenskem zaporskem okolju poleg dolgoletnega merjenja socialne klime v zavodih za prestajanje kazni zopora. Ključne ugotovitve raziskave o legitimnosti so bile objavljene v domačih in mednarodnih publikacijah (npr. Hacin in Meško, 2018; Hacin idr., 2019; Meško in Hacin, 2019, 2020; Meško idr., 2016). Ugotovitve o dualni naravi legitimnosti v zaporskem okolju so bile objavljene v obliki znanstvene monografije (Hacin in Meško, 2020), za katero sta avtorja prejela priznanje ARRS »Odlični v znanosti«, medtem ko najodmevnejšo publikacijo raziskovalnega projekta predstavlja monografija *Trust and legitimacy in criminal justice: European perspectives* (Meško in Tankebe, 2015), v kateri je predstavljen prispevek slovenskega empiričnega kriminološkega raziskovanja v mednarodnem prostoru. Rezultati študij so obogatili tudi vsebine kriminoloških predmetov.

V sodelovanju z Evropskim forumom za urbano varnost (EFUS) je dr. Meško izvedel dva projekta. Najprej je bil vodja slovenske skupine raziskovalcev v projektu *URBIS – Urban Manager For Security, Safety And Crisis Management* (2012–2014), potem pa še v projektu *EEMUS – European Diploma in Urban Security* (2012–2013). Oba projekta spadata na področje varnosti v (urbanih) lokalnih skupnostih, natančneje v mestih. V projektu *URBIS* so partnerji proučevali glavne probleme upravljanja varnosti v mestih (nasilje, premoženjska kriminaliteta, družbena izključenost in nezaposlenost mladih, nesramno in antisocialno vedenje, zloraba alkohola in prepovedanih drog, priseljevanje in družbena vključenost) ter oblikovali predloge izobraževalnega programa za poklic 'urbani varnostni manager'. Program izobraževanja je bil ponujen v projektu *EEMUS*, ki je bil dejansko nadaljevanje projekta *URBIS*. Partnerice so zainteresiranim posameznikom ponudile magistrski študijski program na daljavo, pri čemer velja poudariti, da sta ga uspešno zaključili tudi dve študentki UM FVV in magistrirali v angleščini v evropskem programu s področja varnosti v urbanih lokalnih skupnostih.

Oba evropska projekta sta bila osnova za poglobljeno raziskovanje varnosti v lokalni skupnosti, ki jo je vodja katedre uresničil z zgodovinskim dosežkom na UM FVV, tj. programska skupina *Varnost v lokalnih skupnostih* (v nadaljevanju PS VLS). V sklopu prve PS VLS, ki je potekala v obdobju 2015–2018, so raziskovalci s fakultete raziskovali problematiko varnosti in varovanja v lokalnih skupnostih ter iskali ideje o reševanju varnostnih problemov. Ena izmed posebnosti PS VLS je, da je prva pristopila do preučevanja in zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih na celosten in multidisciplinaren način (v projekt so bili namreč vključeni raziskovalci z različnih področij: kriminologije, kriminalistike, prava, sociologije, kibernetike varnosti itd.). Svoje raziskovalno delo so raziskovalci obogatili in predstavili na obiskih in s sodelovanjem na konferencah in simpozijih, prav tako pa so v okviru PS VLS organizirali štiri nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih (Fakulteta za varnostne vede [FVV], n. d. a). V okviru PS VLS je delovala mlada raziskovalka Urška Pirnat, ki je zaključila doktorsko disertacijo *Oblike, vzroki in odzivi na kriminaliteto v urbanih lokalnih skupnostih* (Pirnat, 2021). Trenutno poteka druga PS VLS (2019–2024), v katero je spet vpetih več raziskovalcev z različnih področij UM FVV. Do danes je dr. Meško, vodja katedre, Inštituta za varstvoslovje in PS VLS ob podpori Policije in več občin organiziral 5., 6., 7. in 8. Nacionalno konferenco o varnosti v lokalnih skupnostih, v letih 2023 in 2024 pa bosta izvedeni še 9. in 10. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih. V okviru druge PS VLS deluje mlada

raziskovalka Iza Kokoravec, ki pripravlja doktorsko disertacijo v angleškem jeziku *Juvenile delinquency in rural and urban communities: Application of an Integrative Model* in jo bo zaključila v zadnjem letu PS VLS leta 2024. V okviru obeh PS VLS in raziskovalnega dela je nastala tudi vrsta publikacij (FVV, n. d. b; FVV, n. d. c).

V letu 2018 je Katedra za kriminologijo združila moči s Katedro za informacijsko varnost pri implementaciji TRP *Varnost uporabnikov kibernetskega prostora – kriminološki, viktimološki, kriminalnoproventivni in pravni vidiki*. Kot pove že sam naslov projekta, se je raziskovanje usmerilo v različne oblike viktimizacij uporabnikov spletnega okolja, njihov strah pred viktimizacijo na spletu in samozaščitne ukrepe uporabnikov spleta za preprečevanje viktimizacij s kibernetsko kriminaliteto. Študija, ki je bila izvedena na nacionalni ravni, je predstavljala nadgradnjo dotedanega preučevanja kibernetske kriminalitete in viktimiziranosti posameznikov s kibernetsko kriminaliteto. Ugotovitve študije so bile predstavljene na mednarodnih konferencah in objavljene v znanstvenih publikacijah (Meško, 2018; Meško idr., 2019; Prislan idr., 2019).

Katedra za kriminologijo je vedno sledila trendom in novostim na področju preučevanja deviantnih pojavov. Eden takšnih projektov je tudi evropski projekt *SHINE – Sexual Harassment in Nightlife Entertainment Spots: Control and Prevention* (2020–2023), ki se dotika aktualne problematike spolnega nasilja, natančneje spolnega nadlegovanja. V projektu se partnerji iz Slovenije (UM FVV), Litve (Center for Crime Prevention) in Francije (EFUS) posebej osredotočajo na ozaveščanje o problematiki ter usposabljanje zaposlenih na območjih nočnega življenja s poudarkom na preprečevanju in odzivanju na pojav spolnega nadlegovanja. Pri projektu katedra aktivno sodeluje z Mestnim redarstvom Mestne občine Ljubljana, ki se je izkazal kot zanesljiv partner v projektu.

Strokovno sodelovanje Katedre za kriminologijo z Upravo Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljevanju UIKS) je leta 2022 vodilo v izvedbo *Raziskave na področju profesionalnih kompetenc pri zaporskih delavcih in odnosov v zavodih za prestajanje kazni zapora št. C2031–22–090000* (Hacin idr., 2022). Cilj raziskave je bil identificirati ključne prednosti in slabosti trenutnega sistema usposabljanja in izobraževanja zaporskih delavcev v Sloveniji kot tudi specifične profesionalne kompetence, ki jih potrebujejo za opravljanje dela v čedalje bolj kompleksnem zaporskem okolju. Cilji projekta so skladni oziroma pomembno prispevajo k

prizadevanjem UIKS za reorganizacijo usposabljanja in izobraževanja zaporskih delavcev v Sloveniji ter ustanovitvi penološke akademije. Hkrati smo v projektu nadaljevali preučevanje odnosov in legitimnosti med različnimi zaporskimi akterji z namenom zagotavljanja longitudinalnega spremljanja samoznav legitimnosti zaporskih delavcev. Ugotovitve študije so izpostavile tudi izzive trenutnega sistema usposabljanja in izobraževanja zaporskih delavcev (Meško idr., 2022).

Vodja katedre, dr. Meško, je bil tudi vodja CRP *Policija in drugi deležniki zagotavljanja varnosti – vidiki pluralne policijske dejavnosti v lokalnih skupnostih* (2018–2020). Projekt lahko razumemo kot nadgradnjo PS VLS, saj se z napredkom in razvojem spreminja tudi policijska dejavnost. Policija v sodobnih razvitih družbah ni več edina institucija, odgovorna za zagotavljanje varnosti, ampak posamezne naloge v procesih preprečevanja in obvladovanja kriminalitete, nereda ter utrjevanja občutkov varnosti (deloma ali v celoti) prepušča drugim javnim in zasebnim subjektom. Gre za pojav t. i. pluralizacije izvajanja policijske dejavnosti. Delo na tem področju nadaljujejo kolegi drugih kateder.

Člani Katedre za kriminologijo redno dopolnjujejo kriminološke, viktimološke, penološke in preventivne vsebine pri predmetih, ki jih izvajajo z najnovejšimi ugotovitvami tujih in domačih študij. Hkrati so za vsak predmet, ki ga izvajajo na dodiplomskem in podiplomskem programu, pripravili študijsko gradivo v obliki učbenikov, skript, zbirke vaj in drugih študijskih gradiv (gradiva so tudi prevedena v angleščino za potrebe predavanj študentov na študijski izmenjavi v okviru programa Erasmus+). Nekatera študijska gradiva so nastala v soavtorstvu s člani drugih kateder na fakulteti, saj izvajajo nekatere predmete člani različnih kateder skupaj. Dr. Meško je že leta 1998 objavil prvi učbenik za kriminologijo na naši šoli z naslovom *Uvod v kriminologijo*, ki mu je leta 2002 sledil učbenik *Osnove preprečevanja kriminalitete*, ki predstavlja temeljno študijsko gradivo s področja preprečevanja kriminalitete in osnov kriminalitetne politike (Meško, 1998, 2002). V letu 2006 je nastal celovit učbenik za kriminologijo z istoimenskim naslovom (Meško, 2006), ki se v posodobljeni verziji (3. ponatis v letu 2016) uporablja še danes kot temeljno študijsko gradivo na dodiplomskem študiju UM FVV. V letu 2021 je bil izdan učbenik *Uvod v kartiranje kriminalitete* (Eman in Hacin, 2021), ki je nadomestil zbirke vaj iz kartiranja kriminalitete z uporabo programov GIS. Učbenik predstavlja temeljno gradivo za izvajanje praktičnih postopkov kartiranja kriminalitete pri treh dodiplomskih in enem podiplomskem predmetu. Poudariti moramo, da se številne

znanstvene monografije in zborniki uporabljajo kot dodatna študijska gradiva oziroma v nekaterih primerih tudi temeljna študijska gradiva, primarno na podiplomskem študiju (npr. zborniki nacionalnih konferenc o varnosti v lokalnih skupnostih). Med pomembnejšimi študijskimi gradivi lahko omenimo še slovenski prevod dela *Crime analysis for problem solvers – In 60 small steps* (Clark in Eck), ki sta ga opravila Meško in Eman (2008) (slo. »Priročnik za policijske (kriminalistične) analitike – v 60 korakih do rešitve problema«), ki obsega praktične rešitve in primere uporabe situacijskega preprečevanja kriminalitete.

Člani Katedre za kriminologijo so imeli pomembno vlogo pri organizaciji in soorganizaciji mednarodnih konferenc, ki so pripomogle k večji prepoznavnosti celotne UM FVV. Zelo pomembno vlogo pri mednarodnem prepoznavanju fakultete je imela organizacija mednarodne bienalne konference *Policing in Central and Eastern Europe* leta 1996, ki se je zaradi imena fakultete in širšega področja varstvoslovja, ki presega zgolj policijsko dejavnost, v letu 2012 preimenovala v *Criminal justice and security in Central and Eastern Europe*. Teme konferenc so v zadnjem desetletju obsegale sodobne prakse in raziskovanje v kazenskem pravosodju (Meško idr., 2012), razumevanje strokovnosti, zaupanja in legitimnosti v kazenskem pravosodju (Meško idr., 2014), varnost in družbeno nadzorstvo v lokalnih skupnostih (Meško in Lobnikar, 2016), oblikovanje na dokazih temelječih politik (Meško idr., 2018) in perspektive ruralne varnosti in ruralne kriminologije (Meško idr., 2021). Izpostaviti moramo soorganizacijo kongresa *International Society of Criminology* v Filadelfiji leta 2005 z naslovom *Preventing crime & promoting justice: Voices of change*, kjer so študenti UM FVV predstavili svoje prispevke pred najuglednejšimi svetovnimi kriminologi. Člani Katedre za kriminologijo se že vrsto let redno udeležujejo evropske kriminološke konference EUROCRIM, ki jo organizira ESC, kjer predstavljajo najnovejše ugotovitve kriminološkega, viktimološkega in penološkega raziskovanja v Sloveniji (nemalokrat v soavtorstvu s perspektivnimi študenti). V letu 2009 je UM FVV s Pravno fakulteto Univerze v Ljubljani, Inštitutom za kriminologijo pri Pravni fakulteti in Slovensko akademijo znanosti in umetnosti gostila *9. Evropsko kriminološko konferenco*. Konferenca, ki se je je udeležilo več kot 700 strokovnjakov iz celega sveta, je bila nedvomno priložnost za povezovanje raziskovalcev z namenom skupnih objav, prijavljanja projektov, gostujočih izmenjav in še več. Ljubljana in z njo slovenska kriminologija sta bili še enkrat prepoznani kot enakovredni tujim velikim univerzam in organizacijam. Nekaj let kasneje, tj. leta 2016, je bil za predsednika ESC izvoljen dr. Meško, ki je to

funkcijo prevzel kot prvi kriminolog iz Slovenije. Omeniti velja še redno udeleževanje članov Katedre za kriminologijo na konferencah ESC in Ameriškega združenja za kriminologijo (v nadaljevanju ASC) in številnih drugih mednarodnih konferenc, ki so potekale v Rusiji, Južni Koreji, Avstraliji, Italiji, Španiji, Bosni in Hercegovini, Hrvaški, Srbiji, Črni gori (soorganiziranje letne študentske konference z Univerzo Črne gore od 2017) itd. Člani Katedre za kriminologijo od leta 2015 dalje organizirajo vsakoletno *Nacionalno konferenco o varnosti v lokalnih skupnostih*, obenem pa dejavno sodelujejo na *Dnevih varstvoslovja*, ki jih organizira UM FVV. Predstojnik katedre je od leta 2004 programski vodja konference *Policing in Central and Eastern Europe* (2014–2010), ki se je leta 2012 preimenovala v *Criminal Justice and Security in Central and Eastern Europe* (2012–). Dejavna udeležba na nacionalnih in mednarodnih konferencah pomembno pripomore k uveljavljanju fakultete v mednarodnem okolju kot tudi širjenju raziskovalnih mrež in sodelovanja z univerzami evropskih držav, številnimi ameriškimi in kanadskimi univerzami ter univerzami v Avstraliji, Južni Afriki, Južni Koreji, Rusiji in Tasmaniji.

3 Zaključne misli

Skladno z naslovom prispevka poudarjamo, da smo večino raziskovalnega dela vključili v pedagoške vsebine predmetov, ki jih predavamo na Katedri za kriminologijo na vseh ravneh študija. Konferenčna dejavnost nam je služila za širjenje mrež sodelavcev v mednarodnih projektih in predstavljanje raziskovalnega dela. Od začetka smo sledili pravilu, da mora imeti udeležba na konferenci s predstavitvijo prispevka kasneje za rezultat objavo v znanstveni reviji. Pri tem smo bili uspešni. Poleg tega smo navezali veliko dobrih partnerstev, ki niso služila samo razvoju katedre, ampak tudi celotne fakultete. Ne nazadnje vsa naša prizadevanja služijo čim bolj kakovostnemu delu s študenti, najsi bo to na prvi, drugi ali tretji stopnji študija varnostnih ved. K predavateljskemu delu pa sodijo tudi mentorstva zaključnih del. V obdobju od leta 2004 do leta 2022 so bili člani Katedre za kriminologijo mentorji ali somentorji 450 študentom na dodiplomskem in 83 študentom na magistrskem ali specialističnem programu na UM FVV. Predstojnik katedre pa je bil mentor osmim študentom, ki so uspešno zaključili doktorski študij na UM FVV in dvema doktorskima študentoma na drugih fakultetah (FDV UL in Univerza v Sarajevu) (SICRIS z dne 22. 12. 2022). Delež mentorstev članov Katedre za kriminologijo je v obdobju 2004–2022 znašal 10,2 % vseh mentorstev na UM FVV (Referat FVV, 2022). Opravili smo tudi številne recenzije predlogov knjig,

člankov in drugih publikacij ter raziskovalnih projektov za mednarodne založbe in raziskovalne agencije. Pregled v bazi SICRIS kaže, da smo predstavniki Katedre za kriminologijo od leta 2004 opravili 92 recenzij za mednarodne in nacionalne znanstvene revije. Podatki o citiranosti znanstvenih del v Web of Science in Scopus kažejo, da smo v Katedri za kriminologijo med uspešnejšimi raziskovalci na področju kriminologije in socialnega dela v Sloveniji. Zaposleni na katedri imamo znaten delež vseh čistih citatov naših znanstvenih člankov v zadnjih desetih letih na UM FVV (december 2022: 989/1.540, kar znaša 64 % vseh čistih citatov na UM FVV). Glede bibliometričnih kazalcev v SICRIS pa število točk štirih članov katedre kaže 28-% prispevek v upoštevanih točkah od vseh (26) raziskovalcev na UM FVV v sistemu SICRIS, ki se upošteva pri oceni znanstvenega dela.

Odlika katedre je tudi dejavno sodelovanje s prakso. Kolege iz prakse vključujemo v pedagoško in raziskovalno delo, s čimer želimo našim študentom približati prakso s področja delovanja institucij formalnega družbenega nadzorstva in organizacij civilne družbe v slovenskem kontekstu. Poleg tega smo s praktiki, s katerimi smo sodelovali v okviru dejavnosti katedre, opravili intervjuje o delu družbenonadzorstvenih in pravosodnih institucij, ki so bili objavljeni v knjižni zbirki o policijskih vodjih (Meško, 2009a), sodnikih (Meško, 2014) in vodjih zaporskih uprav (Meško, 2015). Pred epidemijo covida-19 smo študente seznanjali z delovanjem organizacij in institucij v regiji in širom po svetu v okviru študentskih strokovnih ekskurzij, npr. obisk Organizacije združenih narodov na Dunaju, bližnjih sorodnih fakultet in inštitutov v regiji (Zagreb, Sarajevo, Beograd, Podgorica, Dunaj, Gradec, Budimpešta idr.).

Na področju akademskega institucionalnega napredovanja šteje predvsem pisanje člankov v najboljših revijah. Posledično smo pregledali oziroma opravili rekapitulacijo naše t. i. »akademske produkcije« v okviru t. i. »akademske svobode«. Skupno število člankov v kategoriji 'znanstveni članki' je nekaj čez 200. Monografij je malo, ampak so te odmevne, ob tem pa je treba poudariti, da je ena od knjig v angleškem jeziku prevedena še v sedem drugih jezikov. Poglavlja v knjigah se približujejo številki 100. Uredniškega dela je bilo ogromno, predvsem dejavnih članstev v uredniških odborih revij, urejanju zbornikov in znanstvenih knjig. Tudi tu je številka preseгла 100 del. Avtonomno delo na področju raziskovalnega dela vodi v dobre rezultate. Veliko vsebin smo vključili v pedagoško delo in upamo, da prispevamo k temeljnim vsebinam, po katerih je prepoznavna UM FVV.

Prizadevanja na z raziskovanjem podprtim pedagoškim delom nadaljujemo in upamo, da s tem prispevamo k akademski rasti naše institucije.

Imamo tudi privilegij sodelovati v uredniških odborih uglednih nacionalnih in mednarodnih revij (*Revija za kriminalistiko in kriminologijo, Varstvoslovje, European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice, International Criminology, Criminological Archives, European Journal of Criminal Policy and Research* idr.).

In še en utrinek za nazaj. Leta 2007 smo bili pred pomembnim izzivom, kajti na UM FVV nismo imeli temeljnega habilitacijskega področja kriminologija. Ob izjemnih prizadevanjih smo naslednje leto dobili habilitacijsko področje kriminologija na UM. Pred tem je bilo to področje temeljno na Pravni fakulteti UM. Pogoj za pridobitev področja so bile odlične objave v mednarodnih publikacijah ter več in boljše kriminološke objave od dotedanjega kolega z UM (Filozofska fakulteta in Pravna fakulteta), ki je imel v kriminoloških revijah najboljše objave na UM. To smo zmogli in dobili svoje habilitacijsko področje – kriminologija, ki se ga danes uporablja širše, tudi za kriminalistično področje.

Ne nazadnje je imela Katedra za kriminologijo tudi vpliv na razvoj kriminologije v regiji in širše, o čemer pričajo tudi mednarodna priznanja. Na nacionalni ravni smo sodelovali pri ustvarjanju politike preprečevanja in zatiranja kriminalitete in drugih dejavnosti, tudi v medijih, kjer smo se pojavili kot komentatorji in intervjuvanci. Katedra za kriminologijo izkazuje dejavno sodelovanje s partnerji iz številnih držav sveta, pri čemer ima s kolegi iz teh držav skupne prispevke, knjige, poglavja v knjigah, organizacije konferenc, sodelovanje na doktorskem študiju, raziskavah, razvojnih projektih in drugih oblikah znanstvenoraziskovalnega in pedagoškega sodelovanja. Zadnje priznanje za naše delo je *ASC DIC Freda Adler Distinguished Scholar Award*, ki ga je prejel dr. Meško v letu 2022 za prispevek na področju mednarodne in primerjalne kriminologije.

Za zaključek navajamo predmete, ki spadajo v Katedro za kriminologijo: Osnove kriminologije s penologijo (VS), Kriminologija in viktimologija (UNI), Penologija (UNI), Kriminologija in kriminalitetna politika (MAG), Varnost v lokalnih skupnostih (MAG), Viktimologija (MAG), Kriminologija (DR), Kriminološki vidiki varstva okolja (DR) in Izbrane teme iz penologije (DR). Ocenjujemo, da smo ideale Bolonjske deklaracije, da morajo pedagoški delavci na visokošolskih institucijah

izvajati pedagoški proces, ki naj bo čim bolj utemeljen z raziskovanjem visokošolskih učiteljev, ob tem, da je treba izvajati v študenta osredotočeno učenje in dejavno sodelovanje študentov pri raziskovalnem delu, dosegli v precejšnji meri. Tudi glede prispevka k znanosti smo se trudili po svoji najboljših močeh. O tem pričajo objave v najboljših svetovnih kriminoloških publikacijah in številni citati zunaj kroga zgolj raziskovalcev in sodelavcev na fakulteti in Sloveniji. Uspešni smo tudi na področju dejavnega sodelovanja z institucijami in prakso na nacionalni in lokalni ravni, kjer sodelujemo pri kreiranju politik in izboljšanju prakse. Vsi predmeti, ki jih izvajamo, imajo poleg pregleda aktualnih raziskav tudi vsebine iz našega lastnega raziskovalnega dela. Predstavljamo tudi primere iz slovenske prakse in študente vodimo na obiske v institucije formalnega družbenega nadzorstva in civilne družbe, kar je pomembno za njihovo predstavo o praksi v Sloveniji in za zaposlovanje naših diplomantov.

Literatura

- Bertok, E. (2013). *Starševski nadzor in prestopništvo najstnikov v urbanem okolju* [Doktorska disertacija]. Fakulteta za varnostne vede.
- Bertok, E. in Meško, G. (2013a). Moralnost mladih glede na njihovo samonaznanjeno prestopništvo – izsledki raziskave SPMAD v Sloveniji. *Varstvoslovje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja*, 15(1), 97–115.
- Bertok, E. in Meško, G. (2013b). Self-control and morality in Slovenian primary and secondary school sample: the results of YouPrev study. *Varstvoslovje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja*, 15(4), 480–493.
- Bučar Ručman, A. (2004). *Nasilje in mladi*. Klub mladinski kulturni center.
- Eman, K. (2022). *Ekološka kriminaliteta in ekološka kriminologija: Praktikum*. Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba.
- Eman, K. in Meško, G. (2014). *Environmental crime and criminology: crime phenomena and development of a green criminology in Slovenia*. Scholar's Press.
- Eman, K. in Hacin, R. (2021). *Uvod v kartiranje kriminalitete* (1. izd.). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. doi: 10.18690/978-961-286-547-4
- Eman, K., Meško, G., Segato, L. in Migliorini, M. (ur.). (2020). *Water, governance, and crime issues*. Springer.
- Fakulteta za varnostne vede (FVV). (n. d. a). *Novice in dogodki*. Programska skupina: Varnost v lokalnih skupnostih. <https://www.fvv.um.si/programskaskupina/novice.html>
- Fakulteta za varnostne vede (FVV). (n. d. b). *Rezultati in objave*. <https://www.fvv.um.si/psvls/objave.html>
- Fakulteta za varnostne vede (FVV). (n. d. c). *Znanstveni, raziskovalni ter družbeno-ekonomski rezultati in objave*. <https://www.fvv.um.si/programskaskupina/objave.html>
- Hacin, R. (2018a). *Comparison of self-legitimacy of the prison staff and prisoner's perceptions of prison staff legitimacy* [Doktorska disertacija]. Fakulteta za varnostne vede.
- Hacin, R. (2018b). Prisoners' perceptions of legitimacy of prison staff in Slovenia. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 26(2), 160–181. doi: 10.1163/15718174-02602003

- Hacin, R. in Eman, K. (2014). Study of the fear of crime in the municipality of Trbovlje using crime mapping tools. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 65(4), 299–315.
- Hacin, R. in Meško, G. (2018). Prisoners' perception of legitimacy of the prison staff: A qualitative study in Slovene prisons. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(13), 4332–4350. doi: 10.1177/0306624X18758896
- Hacin, R. in Meško, G. (2020). *The dual nature of legitimacy in the prison environment: An inquiry in Slovenian prisons*. Springer. doi: 10.1007/978-3-030-32843-6
- Hacin, R., Fields, C. B. in Meško, G. (2019). The self-legitimacy of prison staff in Slovenia. *European Journal of Criminology*, 16(1), 41–59. doi: 10.1177/1477370818764831
- Hacin, R., Meško, G. in Eman, K. (2022). *Profesionalne kompetence zaporskih delavcev in odnosi v zavodih za prestajanje kazni zupora: raziskovalno poročilo*. Fakulteta za varnostne vede.
- Jere, M. (2013). *Police officers' and citizens' attitudes toward the provision of safety/ security in local communities in Slovenia* [Doktorska disertacija]. Fakulteta za varnostne vede.
- Klinkon, I., Meško, G. in Rebernik, D. (2004). Vpliv socialnodemografskih dejavnikov na razvoj kriminalitete v Ljubljani: Rezultati preliminarnega raziskovanja. V B. Lobnikar (ur.), *5. slovenski dnevi varstvoslonja* (str. 836–847). Fakulteta za varnostne vede.
- Kokoravec, I. in Meško, G. (2021a). Mladoletniško prestopništvo v Sloveniji skozi leta. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih – med ruralnimi in urbanimi perspektivami* (str. 199–229). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba.
- Kokoravec, I. in Meško, G. (2021b). Policijsko delo z mladimi. V G. Meško in I. Kokoravec (ur.), *7. nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: policijsko delo v skupnosti in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih: konferenčni zbornik* (str. 117–131). Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba.
- Kokoravec, I., Meško, G. in Marshall, I. (2021). Juvenile delinquency and victimisation: urban vs rural environments. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 72(4), 323–336.
- Meško, G. (1997). *Strukturalna analiza stališč med policisti in nepolicisti* [Doktorska disertacija]. Pedagoška fakulteta.
- Meško, G. (1998). *Uvod v kriminologijo* (1. izd.). Visoka policijsko-varnostna šola.
- Meško, G. (2000a). *Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji: raziskovalni poročilo*. Visoko policijsko-varnostna šola.
- Meško, G. (2000b). Študijski obisk v ZDA. *Revija varnost*, 49(5–6), 38–39.
- Meško, G. (2001). V skupnost usmerjeno policijsko delo – izziv za slovensko policijo. *Teorija in praksa*, 38(2), 272–289.
- Meško, G. (2002). *Osnove preprečevanja kriminalitete*. Visoka policijsko-varnostna šola.
- Meško, G. (ur.) (2002). *Vizije slovenske kriminologije*. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Visoka policijsko-varnostna šola.
- Meško, G. (ur.) (2004). *Preprečevanje kriminalitete: teorija, praksa in dileme*. Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
- Meško, G. (2006). *Kriminologija* (1. izd.). Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G. (2009). Transfer of crime control ideas – Introductory reflections. V G. Meško in H. Kury (ur.), *Crime policy, crime control and crime prevention – Slovenian perspectives* (str. 5–19). Tipografija.
- Meško, G. (2009a). Interview with Aleksander Jevšek, director of the Criminal police directorate. V D. Das in O. Marenin (ur.), *Trends in Policing: Interviews with police leaders across the globe* (str. 155–164). CRC Press.
- Meško, G. (2014). Interview with Aleksander Karakaš, Criminal judiciary department of Maribor District court. V D. Das, C. Roberson in M.M. Berlin (ur.), *Trends in judiciary: interviews with global leaders across the globe* (str. 81–92). CRC Press.
- Meško, G. (2015). Dušan Valentinič, director of the Slovenian prison administration. V M. Hurley Handerson in D. Das (ur.), *Trends in corrections: interviews with correction leaders around the world* (str. 57–76). CRC Press.
- Meško, G. (2016). *Kriminologija* (3. izd.). Fakulteta za varnostne vede.

- Meško, G. (2018). Editorial – On some aspects of cybercrime and cybervictimization. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 26(3), 189–199. doi: 10.1163/15718174-02603006
- Meško, G. in Bertok, E. (2013b). *Mladolletniška kriminaliteta in mladolletniško nasilje: Ugotovitve evropske študije o prestopništvu in preventivnih dejavnostih – Gradivo za socialne delavce*. Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G. in Bertok, E. (2013a). *Mladolletniško prestopništvo: Nacionalno poročilo projekta YouPrev*. Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G. in Eman, K. (prevajalca). (2008). *Priručnik za policijske (kriminalistične) analitike – V 60 korakih do rešitve problema*. Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G. in Fields, C. B. (ur.). (2009). Policing in Central and Eastern Europe, and beyond: Contemporary issues in social control. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 32(3), 413–414.
- Meško, G. in Fields, C. B. (2011). Introduction: Penology and penal practice in Slovenia. *The Prison Journal*, 91(4), 395–397.
- Meško, G. in Frangež, D. (2005). Nasilje in droge v šolskem prostoru. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 56(3), 273–283.
- Meško, G. in Hacin, R. (2019). Social distance between prisoners and prison staff in Slovenia. *The Prison Journal*, 99(6), 706–724. doi: 10.1177/0032885519877382
- Meško, G. in Hacin, R. (2020). Self-legitimacy and use of force: A quantitative study of prison officers in Slovenia. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 44(1–2), 103–117. doi: 10.1080/01924036.2018.1543128
- Meško, G. in Klemenčič, G. (2007). Rebuilding legitimacy and police professionalism in an emerging democracy: The Slovenian experience. V T. R. Tyler (ur.), *Legitimacy and criminal justice: An international perspective* (str. 84–115). Russell Sage Foundation.
- Meško, G. in Kury, H. (ur.). (2009). *Crime policy, crime control and crime prevention – Slovenian perspectives*. Tipografija.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (ur.). (2016). *Criminal justice and security in Central and Eastern Europe: Safety, security, and social control in local communities: Conference proceedings*. Faculty of Criminal Justice and Security.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2021). Police reforms in Slovenia in the past 25 years. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 15(1), 237–250. doi: 10.1093/policing/pay008
- Meško, G. in Maver, D. (2010). On police and policing in Slovenia: Obstacles and challenges. V C. Roberson, D. K. Das in J. K. Singer (ur.), *Police without borders: The fading distinction between local and global* (str. 87–109). CRC Press.
- Meško, G. in Sotlar, A. (2012). Preprečevanje kriminalitete v lokalnih skupnostih – med ad hoc pristopi in na znanju temelječih preventivnih dejavnostih. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(3), 229–239.
- Meško, G. in Tankebe, J. (2015). *Trust and legitimacy in criminal justice: European perspectives*. Springer. doi: 10.1007/978-3-319-09813-5
- Meško, G., Bučar Ručman, A., Tominc, B. in Ažman, B. (ur.). (2014). *Criminal justice and security in Central and Eastern Europe: Understanding professionalism, trust, and legitimacy: Conference proceedings*. Faculty of Criminal Justice and Security.
- Meško, G., Cockcroft, T. in Hope, T. (2009). Editorial. *Varstvoslovje: revija za teorijo in prakso varstvoslovja*, 11(2), 267–268.
- Meško, G., Cockcroft, T., Crawford, A. in Lemaitre, A. (ur.). (2009). *Crime, media and fear of crime*. Tipografija.
- Meško, G., Dimitrijević in Fields, C. B. (ur.). (2011). *Understanding and managing threats to the environment in South Eastern Europe*. Springer. doi: 10.1007/978-94-007-0611-8
- Meško, G., Dobovšek, B. in Bohinc, U. (2003). Izhodišča za preučevanje prostorskih dejavnikov kriminalitete. V G. Meško (ur.), *Analiza porazdelitve nekaterih odklonskih pojavov v Ljubljani* (str. 12–63). Fakulteta za policijsko-varnostne vede.

- Meško, G., Dobovšek, B. in Tominc, B. (ur.) (2021). *Criminal justice and security in Central and Eastern Europe: Perspectives of rural safety, security and rural criminology: Book of abstracts*. University of Maribor, University Press.
- Meško, G., Eman, K. in Hacin, R. (2022). Competence in usposabljanje zaporskih delavcev: Študija v slovenskih zaporih. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 73(3), 233–248.
- Meško, G., Fields, C. B., Lobnikar, B. in Sotlar, A. (ur.) (2013). *Handbook on policing in Central and Eastern Europe*. Springer. doi: 10.1007/978-1-4614-6720-5
- Meško, G., Hacin, R., Žiberna, P. in Mihelj Plesničar, M. (2016). Izvajanje dela v korist skupnosti – kvalitativna študija v ljubljanski regiji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 67(3), 234–247.
- Meško, G., Lobnikar, B., Prislán, K. in Hacin, R. (ur.) (2018). *Criminal justice and security in Central and Eastern Europe: From common sense to evidence-based policy-making*. University of Maribor Press.
- Meško, G., Prislán, K. in Hacin, R. (2019). Varnost uporabnikov kibernetskega prostora. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: konferenčni zbornik* (1. izd) (str. 120–128). Univerzitetna založba Univerze.
- Meško, G., Sotlar, A. in Tominc, B. (ur.) (2012). *Criminal justice and security in Central and Eastern Europe: Contemporary criminal justice practice and research: Conference proceedings*. Faculty of Criminal Justice and Security.
- Meško, G., Sotlar, A., Lobnikar, B., Jerc, M. in Tominc, B. (2012). *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni: CRP(V5-1038): poročilo ciljnega raziskovalnega projekta*. Fakulteta za varnostne vede.
- Pirnat, U. (2021). *Oblike, vzroki in odzivi na kriminaliteto v urbanih lokalnih skupnostih* (Doktorska disertacija). Fakulteta za varnostne vede.
- Prislán, K., Bernik, I., Meško, G., Hacin, R., Markelj, B. in Vrhovec, S. (2019). Cybercrime victimization and seeking help: A survey of students in Slovenia. V S. Vrhovec (ur.), *3rd Central European cybersecurity conference* (str. 2). ACM.
- Referat FVV. (2022). *Mentorstva diplom*. Fakulteta za varnostne vede.
- Reisig, M. D. in Meško, G. (2009). Procedural justice, legitimacy and prisoner misconduct. *Psychology, Crime & Law*, 15(1), 41–59. doi: 10.1080/10683160802089768
- University of Modena in Reggio Emilia Modena Group on Stalking. (2007). *Protecting women from the new crime of stalking: a comparison of legislative approaches within the European Union: Final report*. http://www.europeanrights.eu/public/commenti/stalking_testo.pdf

